

taki makâmelerden birine *Risâletü'l-in-tişâr fi'r-reddi 'alâ şâhibi'l-Makâmât-i'l-Kurtubiyye* adıyla bir reddiye yazmıştır (Brockelmann, *GAL Suppl.*, I, 543). *el-Makâmâtü'l-lüzûmiyye* Beyrut'ta basılmıştır (ts.). Eşterkünü'nin Müberred'in *el-Kâmil*'ine bir şerh yazdığı da kaydedilmektedir (*Keşfü'z-zunûn*, II, 1382; *Hediyetü'l-ârifîn*, II, 89).

BİBLİYOGRAFYA :

İbn Beşkuvâl, *eş-Sıla*, Kahire 1966, II, 588; İbnü'l-Ebbâr, *el-Mu'cem ft aşâbi'l-İmâm Ebî 'Alî eş-Şadeft*, Madrid 1885 — Beyrut, ts., s. 140-141; Süyûtî, *Buğyetü'l-vu'ât*, I, 279; *Keşfü'z-zunûn*, II, 1382, 1785; Abdurrahman Fehmi, *Medresetü'l-Arab*, İstanbul 1304, I, 137-138; Brockelmann, *GAL*, I, 377; *Suppl.*, I, 543; *Hediyetü'l-ârifîn*, II, 89; Ziriklî, *el-A'lâm*, VII, 149; Kehhâle, *Mu'cemül-mü'ellifîn*, XII, 129; Muhammed Rıdvân ed-Dâye, *Târîhu'n-naqdî'l-'Arabî*, Beyrut 1401/1981, s. 352-363; Ömer Ferruh, *Târîhu'l-edeb*, V, 237-245; İhsan Abbas, *Târîhu'n-naqdî'l-edebî 'inde'l-'Arab*, Beyrut 1404/1983, s. 500-501; a.m.f., *Târîhu'l-edebî'l-Endelüst ('aşrû't-tavâ'if ve'l-Murâbî'tîn)*, Beyrut 1985, s. 317-324; Ahmed eş-Şerkâvî İkbâl, *Mu'cemül-me'âcim*, Beyrut 1407/1987, s. 344-346; H. Nemah, "Andalusian Maqâmât", *JAL*, V (1974), s. 88-92; Muhammed el-Hâdî et-Trablusî, "Medhal ilâ tahlîlî'l-Makâmât-i'l-lüzûmiyye li's-Sarakustî", *Havliyyâtü'l-Câmi'ati't-Tâniyye*, sy. 28, Tunus 1988, s. 111-143; Mahmûd Tarşûne, "Fennü'l-Makâme fi'l-Endelüs", a.e., s. 145-166; "İbn-i Eşterkünü", *DMBİ*, III, 15-16.

ZÜLFİKAR TÜCCAR

EŞYA

(bk. MAL).

ET

(bk. HAYVAN).

ETBÂU't-TÂBİİN

(bk. TEBEU't-TÂBİİN).

ETHE, Hermann

(1844-1917)

Alman asıllı şarkiyatçı.

çalışmalarını yürütmek ve ayrıca Arapça yazmaların bir ek katalogunu hazırlamakla görevlendirildi; aynı yıl bu katalog çalışmalarına India Office Kütüphanesi'ndeki Farsça yazmalar da eklendi. 1875-1915 yılları arasında Univesity College of Aberystwyth'de Almanca ve Doğu dilleri profesörlüğü yaptı; 1887-1889 yıllarında da Oxford Üniversitesi'nin Doğu Araştırmaları Okulu'nda misafir profesör olarak bulundu.

Eserleri. Özellikle Arapça, Farsça ve Türkçe yazmalar üzerine yaptığı yayınlarla tanınan Ethé'nin en önemli çalışmaları şunlardır: *Zakariyâ ben Muhammad ben El-Kazwîni's Kosmonographie* (Leipzig 1868); *Das Schlafgemach der Phanytasie von Fettâhî aus Nisâbûr* (Leipzig 1865, 1868, Fettâhî'nin *Şebistan-ı Hıyâl* adlı eserinin birinci faslının tercüme ve neşri); *Die Fahrten des Sajjid (Bathâl)* (Leipzig 1871, *Battalnâme*'ye dair ilk ilmi çalışma); *Essays und Studien* (Berlin 1872); *Die höfische und romantische Poesie der Perser* (1887); *Die mystische, didaktische und Iyrische Poesie und das spätere Schrifthum der Perser* (Hamburg 1888); *Catalogue of the Persian, Turkish, Hindûstani and Pushtu Manuscripts in the Bodleian Library* (I-II, Oxford 1889-1930); *Catalogue of the Persian Manuscripts in the Library of the India Office* (I, Oxford 1903; II, 1937; London 1980); *Yûsuf and Zalikhâ by Firdausî of Tûs* (Oxford 1908, Firdevsî'nin *Yûsuf u Züleyhâ* adlı eserinin tenkitli neşri); *Catalogue of Oriental Manuscripts, Persian, Arabic and Hindustani* (Aberystwyth 1916, Aberystwyth'deki The National Library of Wales'de bulunan küçük bir koleksiyonun katalogu).

BİBLİYOGRAFYA :

H. Ethé, *Catalogue of Persian Manuscripts*, London 1980, s. VI; a.m.f., *Târîh-i Edebiyyât*, s. 13; *Who Was Who: 1916-1928*, London 1929, s. 333; Necîb el-Akikî, *el-Müsteşrikûn*, Kahire 1980, II, 86; *Deutsches biographisches Archiv* (ed. W. Gorzny — K. G. Saur), new serie: VI/307, München - New York.

TALİP KÜÇÜKCÂN

ETİYOPYA

Doğu Afrika'da ülke.

I. FİZİKİ ve BEŞERİ COĞRAFYA

II. TARİH

Doğudan Somali, kuzeyden Cibuti ve Eritre, batıdan Sudan, güneyden de Somali ve Kenya ile çevrilmiş bulunan Etiyopya (eski adı Habeştan: Abyssinia),

1.106.060 km² yüzölçümüyle Afrika'nın en büyük ülkelerinden biridir. Ülkenin başşehri Adisababa, dinî ve etnik bakımdan çeşitlilik gösteren nüfusu 50.341.000'dir (1990).

I. FİZİKİ ve BEŞERİ COĞRAFYA

Yüzey Şekilleri. Prekambriyen devirden kalma bir billûrsu temel üstüne oturan ülke toprakları genelde dağlar, yaylalar ve yüksek ovalarla çöküntülerden meydana gelmiştir. Arazi, yeryüzü şekilleri bakımından doğu ve güneydoğudaki Somali yüksek ovası, büyük Rift vadisi ve orta kesimlerle batıdaki dağlık bölge olmak üzere üç bölgeye ayrılır. Etiyopya'yı güneyden kuzeye doğru ikiye ayıran ve Galla çöküntüsü de denen Rift vadisi, Turkana (Rudolf) gölünün kuzeyinden Kızıldeniz kıyısındaki Denkalî alçak ovasına kadar uzanır. 50-60 km. genişliğinde olan bu vadinin denizden yüksekliği ortalama 1500 m. civarındadır ve üzerindeki çukurlarda tektonik kökenli pek çok göl mevcuttur. Rift vadisinin doğusunda kalan ve doğuya doğru gittikçe alçalan Somali yüksek ovası Cuba, birleşerek onu meydana getiren Dava ve Genale ile ülkenin en uzun akarsuyu olan Vebi Şebeli nehirleri tarafından parçalanmıştır; vadinin doğu tarafında yüksekliği 4000 metreyi geçen (Enkuolo 4311 m., Batu 4307 m.) dağ sıraları uzanır. Rift vadisinin batısında kalan düzlüklerle dağlık kütle Eritre'nin kuzeyinden ülkenin güneyine kadar uzanmakta ve çok sayıdaki akarsu ile parçalanmış bulunmaktadır. Bölgenin ve ülkenin en yüksek dağı, Eritre ile Tana gölü arasında yer alan Simonlar üzerindeki Ras Daşın'dır (4620 m.). Erozyon sonucu iyice aşınmış olan yamaçların üst kesimlerindeki masa biçimi düzlükler Etiyopya'nın yapısal özelliklerinden birini teşkil eder. Ülkenin kuzeydoğusuna rastlayan Rift vadisinin devamı niteliğindeki Denkalî çöküntüsünün bazı yerleri denizden daha aşağıdadır; genellikle çöl görünümü arzeden bu bölge tuz madeni bakımından zengindir.

İklim ve Bitki Örtüsü. Tropikal iklimin hâkim olduğu Etiyopya'da arazinin yüksekliği sebebiyle sıcaklık aynı paraleldeki diğer Afrika ülkelerine göre biraz düşüktür ve deniz seviyesinden yüksekliğe göre değişiklik gösterir. Hava alçak kesimlerde daha sıcak, yükseklerde serindir. Denkalî çöküntüsünde zaman zaman 50 dereceye varan sıcaklık orta ve batı bölgelerde iyice düşer. Kış ayları (ekim - mart) kurak, yaz ayları (nisan - ey-

13 Şubat 1844 tarihinde Almanya'nın Stralsund şehrinde doğdu. Orta öğrenimini buradaki lisede, yüksek öğrenimini ve doktora çalışmalarını Greifswald ve Leipzig üniversitelerinde yaptı. 1867'den itibaren Münih Üniversitesi'nde Doğu dilleri okuturken 1872 yılında Oxford'da davet edilerek, daha önce C. H. Sachau tarafından başlatılan Bodleian Kütüphanesi'ndeki Farsça, Türkçe, Hintçe ve Peştuca yazmaların katalogunu hazırlama